

28. 2. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právní režim kovového implantátu, aneb ty šrouby jsou moje, pane doktore!

Některé úrazy je třeba řešit invazivnějšími metodami a zlámané kosti občas zajistit ve správné pozici titanovými šrouby, destičkami či obdobnými kovovými implantáty. Z pohledu práva je takový kovový implantát něco jako chameleon, který za svůj „život“ umí vystřídat několik právních režimů a podob. K jakým proměnám v pojetí implantátu tedy z právního hlediska dochází a kdo je vlastníkem kovového implantátu poté, co se kosti zhojí a implantát musí z lidského těla ven?

Mališ Nevrkla Legal
Advokátní kancelář / Attorneys At Law

V první fázi se s žádnými výkladovými úskalími nesetkáme, neboť kovový implantát jakožto hmotný předmět odlišný od osoby a sloužící ke zlepšení zdraví, tedy sloužící potřebě lidí, naplňuje znaky věci, tak jak ji chápe § 489 OZ. Jako **věc v právním slova smyslu** samozřejmě může být předmětem vlastnických práv, která k němu nejprve vykonává výrobce a následně zdravotnické zařízení, jež implantát použije k jeho pravému účelu.

Ovšem právě okamžikem, kdy je implantát vložen do těla pacienta a je s ním pevně spojen, dochází ke změně jeho právního režimu a **implantát se stává částí lidského těla**.

Namísto § 489 OZ je proto nutné aplikovat ustanovení § 493 OZ, podle kterého platí, že **lidské tělo ani jeho části, třebaže byly od těla odděleny, nejsou věci**. Spojením s tělem pacienta tak implantát získává právní status části lidského těla, a to bez ohledu na skutečnost, že se jedná o část umělou, jež svůj fyziologický původ v lidském těle nemá.[1]

Jako část lidského těla je implantát předmětem *extra commercium*, k němuž není výkon absolutního vlastnického práva možný. Naopak v důsledku transformace bude implantát chráněn v rámci tělesné integrity člověka a jeho nedotknutelnosti, tedy právem osobnostním ve smyslu § 81 a 93 OZ.

Ochrana oddělených částí lidského těla

Vzhledem ke skutečnosti, že ne všechny kovové implantáty jsou určeny k tomu, aby v lidském těle zůstaly po celou dobu života člověka, otevírá se zde otázka, jak se bude z právního hlediska nahlížet na implantát, jenž se výše uvedeným procesem stal částí lidského těla, ale který bude nutné následně od těla operativně oddělit. Jak totiž nepřímou vyplývá již z § 493 OZ, lidské tělo a jeho části, třebaže od těla oddělené, požívají zvláštní právní ochrany.

Ochrana oddělených částí lidského těla je realizována kombinací prostředků soukromého a veřejného práva (např. zákonem o zdravotních službách či transplantačním zákonem). Občanský zákoník pak právní úpravu určenou k ochraně oddělených částí lidského těla obsaženou v § 111 a 112 OZ koncipuje jako projev jednoho z aspektů mnohotvárného osobnostního práva.[2]

Zatímco ustanovení § 111 OZ se zabývá zejména nakládáním s oddělenými částmi lidského těla a má být prevencí před jejich užitím způsobem pro člověka nedůstojným nebo způsobem ohrožujícím veřejné zdraví, související § 112 OZ ustanovení § 111 OZ dále rozvádí a zaměřuje se na právní povahu oddělených částí:

„Člověk může přenechat část svého těla jinému jen za podmínek stanovených jiným právním předpisem. To neplatí, jedná-li se o vlasy nebo podobné části lidského těla, které lze bezbolestně odejmout bez znecitlivění a které se přirozenou cestou obnovují; ty lze přenechat jinému i za odměnu a hledí se na ně jako na věc movitou.“

Z citovaného ustanovení vyplývá, že i po oddělení od těla zůstávají tyto části „věcmi“ vyloučenými z právního obchodu, výjimku tvoří pouze ty části, jež lze od těla odejmout **bezbolestně a bez znecitlivění a jež se přirozeně obnovují**. I na ty se ovšem pouze pohlíží jako na věci movité, ale v pravém slova smyslu se věcmi ani oddělením od lidského těla nestávají.

Implantát jako oddělená umělá část

Při aplikaci ustanovení § 112 OZ na kovový implantát by vzhledem k nutnosti jeho operativního vyjmutí z těla pacienta (zpravidla za užití anestezie), o jeho přirozené neobnovitelnosti ani nemluvě, ovšem bylo nutné i nadále pohlížet jako na část lidského těla, která se ani po oddělení nestává samostatnou věcí. Dokonce by se ve vztahu k vyjmutému implantátu neuplatnila ani **právní fikce**, na základě níž je kupříkladu na lidské vlasy alespoň pohlíženo jako na věci movité, a tedy zcizitelné.

Nelze ovšem pominout skutečnost, že je implantát sice částí lidského těla, ale stále se jedná jen o **část umělou**. Přestože tedy občanský zákoník stanoví, že části lidského těla, byť byly od těla odděleny, věcmi nejsou, toto pravidlo zřejmě platí pouze pro přirozené části lidského těla, které věcmi nebyly ani nikdy v minulosti. Domnívám se proto, že **po vyjmutí se implantát opět stává věcí ve smyslu § 489 OZ**, a může být znovu předmětem vlastnických práv.

Stejný názor se objevuje i v komentářové literatuře[3], která argumentuje tím, že oddělená umělá část lidského těla nemá tak silnou osobnostní stránku, a není zde tudíž důvod, aby po oddělení sdílela stejný právní osud jako část přirozená. Oddělením od zbytku těla se umělá část nepochybně opět stává předmětem majetkových práv a vzniká k ní vlastnické právo.

Implantát znovu předmětem majetkových práv

Vyvstává tak otázka, **kdo se stane subjektem vlastnického práva a bude oprávněn jej vykonávat**.

Vrátíme-li se tedy na samý počátek „života“ implantátu, jeho původním vlastníkem byl výrobce a následně zdravotnické zařízení. Po vložení implantátu do těla pacienta došlo k jeho transformaci na část lidského těla chráněnou na základě § 493 OZ. Implantát tak přestal být věcí ve smyslu § 489 OZ. Přičemž lze uvažovat, že za užití implantátu jako věci sloužící potřebě lidí pacient poskytl zdravotnickému zařízení úplatu hrazenou ze zdravotního pojištění. Jakákoli vazba na zdravotnické zařízení je tak bezesporu přerušena.

Vyjmutím se pak implantát opět stává věcí, a to nikoli pouze na základě právní fikce dle § 112 OZ. Přitom s odkazem na komentářovou literaturu[4] je možné pohlížet na oddělení umělé části lidského těla jako na originární způsob nabytí vlastnictví, a tedy že **originárním vlastníkem je člověk, jemuž byla část těla odňata**.

Na oddělenou část lidského těla lze ovšem pohlížet také jako na **odpad vznikající v souvislosti s výkonem zdravotní péče**, přičemž části lidského těla jsou dokonce výslovně uvedeny ve vyhlášce č. [93/2016](#) Sb., o Katalogu odpadů. Zdravotnické zařízení má tak zřejmě povinnost naložit s vyjmutým implantátem (coby oddělenou částí lidského těla) v souladu s příslušnými právními předpisy. Pokud by tedy pacient požadoval, aby mu byl implantát po vyjmutí vydán, mohl by „narazit“ právě na pravidla pro nakládání s takovým odpadem.

Závěr

Na základě výše uvedeného lze uzavřít, že **kovový implantát se po vyjmutí z lidského těla stává bezesporu opět věcí ve smyslu § 489 OZ**. Jeho vlastníkem je pak pacient, z jehož těla byl implantát vyjmut.

Požádá-li ovšem pacient, který je sice vlastníkem implantátu, aby mu byl po vyjmutí vydán, může dojít ke konfliktu jeho vlastnického práva s povinností zdravotnického zařízení naložit s implantátem jako s odpadem. Pokud by však na vydání svého implantátu opravdu trval (přeci jen mohl žít s implantátem určitou dobu a chce si jej třeba uchovat jako kuriozitu), bylo by zřejmě možné argumentovat tím, že Katalog odpadů hovoří o částech lidského těla. Tou ale implantát přestává být okamžikem vyjmutí z lidského těla a stává se naopak opět věcí dle § 489 OZ.

Po sterilizaci zde ostatně nejsou ani jiné důvody (ochrana zdraví), aby na vyjmutý kovový implantát bylo nahlíženo stejně jako na přirozené části lidského těla.

Mgr. Veronika Tomanová,
advokátní koncipientka

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350
Fax: +420 296 368 351
e-mail: law.office@mn-legal.eu

[1] Komentář ASPI k § 111 a 493 OZ.

[2] Komentář ASPI k § 111 OZ.

[3] Lavický a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání. Praha : C. H.

Beck, 2014, k § 493 OZ.

[4] Lavický a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. 1. vydání. Praha : C. H.

Beck, 2014, k § 112 OZ.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)